

2024, EMEKLİLER YILI OLACAĞA BENZİYOR

29 Mayıs 2024

Yıldırım Koç

26 Mayıs 2024 günü Ankara’da CHP’nin düzenlediği emekli mitingine çok büyük katılım oldu. Emekli örgütlerinin etkin katılımıyla onbinlerce emekli Tandoğan Meydanı’nda en temel taleplerini dile getirdi.

Keşke Türk-İş, Hak-İş ve DİSK de demokratik haklarını kullansa ve böylesine büyük mitinglerle özellikle gelir vergisi dilimlerindeki büyük haksızlığın giderilmesini ve TÜİK’in TÜFE’sinin gerçek fiyat artışlarını yansıtmasını talep etse.

TÜİK’in verilerine göre, Türkiye’de gelir getirici bir işte çalışanların yüzde 71,9’u işçiler ve memurlar. Diğer bir deyişle, resmi verilere göre ülkemizde 23,0 milyon ücretli var. Kaçak çalışanları da dikkate alırsanız, bu sayı ve oran daha da yükseliyor.

23,0 milyonluk ücretliye karşılık 16,2 milyonluk emekli-dul-yetim kitlesi var.

Emekli-dul-yetim kesiminin sayısı 2022 yılı sonunda 13,9 milyondur. 2024 yılı Şubat ayında 16,2 milyon oldu.

Emekli-dul-yetim kitlesi içinde işçi statüsünden gelenlerin sayısı 2022 yılı sonunda 8,8 milyonken, 2024 yılı Şubat ayı sonunda 10,8 milyona çıktı. Diğer bir deyişle, emeklilikte yaşa takılanlara ilişkin düzenlemeden sonra, yaşlılık aylığı alan işçi sayısı yaklaşık 2,0 milyon artmış.

Sosyal güvenlik mevzuatımızda, yaşlılık aylığı almakta iken çalışmayı sürdüren işçilere ilişkin bir düzenleme de var. Bu kesim, “sosyal güvenlik destek primi ödeyenler” olarak nitelendiriliyor. Bu durumdakilerin sayısı da hızla arttı. Sosyal güvenlik destek primi ödeyerek çalışmayı sürdüren işçi emeklilerinin sayısı 2022 yılı sonunda 945,7 binken, 2024 yılı Şubat ayı sonunda iki katının üstüne çıkarak, 1 milyon 908,9 bine yükseldi.

Yaşlılık aylığı bağlama oranı 2008 yılından sonra iyice düşürüldü. Bu durumda, emekli aylıklarının epeyce bir bölümü ayda 10 bin liranın altında; ancak hazineden yapılan destekle 10 bin lirayı buluyor.

Emekliler bu yıla kadar demokratik ve meşru kitle eylemlerine yönelmediler. Siyasi güçleri sayesinde emekli aylıklarının belirli bir düzeyde kalmasını ve hatta gerçek anlamda artmasını sağlamışlardı. Ancak son yıllarda özellikle TÜİK’in gerçek fiyat artışlarını yansıtmayan TÜFE’si nedeniyle gerçek gelirlerinde çok büyük düşme oldu. Her emekli, 5 – 6 yıl önceki aylığıyla o dönemin asgari ücretini karşılaştırabiliyor. Bir de bugüne bakıyor.

İşçiler ve memurlar meşru ve demokratik tepkiye yöneldiklerinde, işten çıkarılma, kıdem tazminatını (emekli ikramiyesini) yakma riskiyle karşı karşıyadır.

Emeklilerin böyle bir korkusu yok. Mitinge katıldı diye, hiçbir emeklinin aylığı kesilmez.

Bu koşullarda, yaşanan ekonomik krizin etkisini bugün herkesten fazla hisseden emeklilerin meşru ve demokratik kitle eylemlerine yönelme eğilimleri güçleneceğe benziyor.

Keşke bu tepkilerini bir siyasi partinin düzenlediği bir mitingde değil de, işçi ve kamu çalışanı sendikaları ve üst örgütleriyle birlikte, geçmişte yaşadığımız Emek Platformu gibi bir yapılanma içinde gösterebilirler.

Türkiye işçi sınıfı tarihinde ilk kez, işçilik ve memurluktan emekli olanların, çalışmayı sürdüren işçiler ve memurlardan daha mücadeleci bir düzeye geldiğine tanık oluyoruz. Belki emeklilerin bu meşru ve demokratik tepkileri, sendikalı işçilere, asgari ücretlilere, çıraklık ve staj mağdurlarına ve kademeli emeklilik isteyenlere de örnek olur.

Ancak, yıllardır uygulanan yanlış politikalar nedeniyle bu kesimlerin taleplerinin SGK’ya ve siyasal iktidara kabul ettirilebilmesi pek kolay olmayacağına benziyor.

Devletin SGK’ya katkısı 2007 yılında 25 milyar liraydı. Bu rakam 2015 yılında 49 milyar liraya yükseldi. 2023 yılında ise 365 milyar lira oldu. 2024 yılının yalnızca Ocak-Şubat aylarında bu katkı 106 milyar lirayı buldu. SGK, mali açıdan tarihinin en sıkıntılı günlerini yaşıyor.

SGK açıkları devlet bütçesinden (merkezi yönetim bütçesi) karşılanır. Merkezi yönetim bütçesinin 2024 yılında beklenen açığı ise yine rekor kırdı; 2,7 trilyon lirayı buldu. SGK açıkları devlet bütçesini de baskı altına alacak.

Bütün bu koşullarda emeklilerin işi zor gözüküyor. SGK'ya ve siyasi iktidara, çıracılık ve staj mağdurlarının ve kademeli emeklilik isteyenlerin taleplerini karşılayabilme olasılığı düşük. Ufukta bir seçim de gözüküyor. O zaman galiba toplumun bu kesimlerinin meydanları daha fazla doldurmaktan başka çareleri kalmayacak.